

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku B. C. i A. C.
przy uczestnictwie A. G., M. H., A. R., S. K. i M. B.
o ustanowienie służebności gruntowej i drogi koniecznej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 kwietnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika M. B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 16 listopada 2017 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) stwierdza, że wnioskodawcy i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swym udziałem w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), którym nadał formę pytań: 1) jaki jest wpływ wpisanej w księdze wieczystej nieruchomości służebności drogowej dającej tej nieruchomości dostęp do drogi publicznej na istnienie uprawnienia jej właścicieli do zażądania ustanowienia kolejnej takiej służebności, 2) czy interes społeczno-gospodarczy, który powinien być uwzględniony przy ustanawianiu drogi koniecznej dotyczy w tym samym stopniu nieruchomości władnącej, co obciążonej, 3) czy służebność odpowiadająca treścią służebności przesyłu może być ustanowiona na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej, zamiast na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało; samo zagadnienie powinno

być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego dla systemu prawa.

Problemy przytoczone przez skarżącego nie mają cech określonych wyżej. Status nieruchomości władnącej lub obciążonej służebnością gruntową może mieć część powierzchni ziemskiej stanowiąca odrębny przedmiot własności (art. 46 § 1 k.c.) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2017 r., V CSK 598/16, wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2012 r., IV CSK 278/11, nie publ.). Kwestia, czy nieruchomość zdefiniowana w sposób określony wyżej ma zapewniony dostęp do drogi publicznej ma charakter przede wszystkim faktyczny, a prawny o tyle, że jeśli nieruchomość taka nie przylega do drogi publicznej, to konieczne jest zweryfikowanie, czy jej właściciel ma tytuł do wykorzystania innych nieruchomości na cele jej skomunikowania z drogą publiczną. Z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, że dostępu do drogi publicznej pozbawione są nieruchomości wnioskodawców objęte dwoma księgami wieczystymi, a stanowiące działki nr [...]27 i nr [...]20. W tej samej księdze wieczystej co działka nr [...]27 wpisana jest wprawdzie także przylegająca do drogi publicznej działka nr [...]17, tyle że działki nr [...]17 i nr [...]27 nie tworzą ciągłej części powierzchni ziemskiej zespolonej prawem własności tej samej osoby, gdyż pomiędzy nimi leży nieruchomość uczestnika, władnąca wobec nieruchomości wnioskodawców (z uwagi na ustanowienie po niej służebności wykonywanej na działce nr [...]17) i obciążona wobec niej w niniejszym postępowaniu służebnością drogi koniecznej pasem gruntu od lat wykorzystywanym na te cele. Z ustaleń Sądów *meriti* nie wynika, żeby wnioskodawcy mieli zapewniony dostęp do drogi publicznej przez inną część własnej nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej KW nr [...], odpowiadającą działce nr [...]89, dla której ustanowiona niegdyś służebność została przeniesiona do tej księgi.

Odpowiedź na drugie z pytań sformułowanych przez skarżących została już udzielona w orzecznictwie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 14 maja 2014 r., III CZP 14/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 8; postanowienia z 11 marca 1970 r., III CRN 36/70, OSNC 1970 nr 11, poz. 207, z 2 kwietnia 2014 r., IV CSK 450/13, nie publ., z 5 listopada 2014 r., III CZP 74/14, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 85, z 16 stycznia 2015 r., III CSK 147/14, nie publ.). Wynika z tych wypowiedzi, że w ramach

rozważania wyboru jednego z możliwych przebiegów drogi koniecznej należy brać pod uwagę, jak najmniejsze obciążenie nieruchomości obciążonej oraz obciążenie nieruchomości, których sprzedaż lub inna czynność prawna doprowadziła do konieczności ustanowienia drogi. W każdym przypadku wymagana jest ocena okoliczności konkretnej sprawy, które mogą wskazywać na potrzebę odstępstwa od ustalonych zasad. Przedstawione przez skarżącego wątpliwości, osadzone w realiach niniejszej sprawy, nie dają podstaw do uznania, że zachodzi konieczność ponownego dokonywania wykładni pojęć ustalonych w art. 145 k.c.

Uregulowana w art. 305¹ k.c. służebność przesyłu jest ustanawiana na rzecz przedsiębiorstw przesyłowych i w celu eksploataowania przez nie sieci przesyłowych. Wykonanie przyłączenia nieruchomości do takiej sieci wymaga natomiast, by właściciel przyłączanej nieruchomości uzyskał na cudzych nieruchomościach tytuł w postaci służebności gruntowej dla jego posadowienia. Ten kierunek wykładni przepisów o służebnościach gruntowych jest ustalony od lat (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z 31 grudnia 1962 r., II CR 1006/62, OSPIKA 1964, poz. 91, uchwały Sądu Najwyższego z 3 czerwca 1965 r., III CO 34/65, OSNC 1966, nr 7-8, poz. 109 i z 30 sierpnia 1991 r., III CZP 73/91, OSNCP 1992, nr 4, poz. 53).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 108 § 1, art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.